

Slovenski dom

Stev. 66

V Ljubljani, četrtek 21. marca 1940

Leto V

Nenadna potovanja nemških in sovjetskih diplomatov:

Sporazum med Nemčijo, Sovjeti in Italijo za delitev oblasti nad Evropo?

Berlin, 21. marca. Uradno poročajo: Sovjetski veleposlanik v Berlinu Aleksander Skvarčev je zapustil Berlin 19. marca. Za njegove odsotnosti bo vodil poslanstvo svetnik Mihajlo Tihomirov.

Rim, 21. marca. Uradno poročajo: Nemški veleposlanik v Mackensen potuje danes v Berlin, kjer bo imel razgovore z zastopniki zunanje ministrstva. Za časa velikonočnih praznikov bo obiskal svojega očeta maršala v. Mackensena.

Amsterdam, 21. marca. Reuter: Po vesteh iz Berlina je potovanje sovjetskega veleposlanika v Berlinu Skvarčeva v Moskvo v zvezi z važnimi političnimi dogodki. Smatra se, da bo Skvarčev pripravil sestanek med voditelji osebnosti nemške in sovjetske vlade. Možno je, da bosta Ribbentrop in Göring odpotovala v Moskvo. Je tudi možno, da bi prišel Molotov v Berlin. Berlinski diplomati pričakujejo v kratkem objavo nemško-sovjetsko-italijanske izjave, ki naj bi vseboval načrt za novo Evropo pod pokroviteljstvom teh treh velešil.

London, 21. marca. Angleška vlada pravi v svojem odgovoru na protestno noto italijanske vlade z dne 3. marca glede izvoza nemškega premoža, da je treba upoštevati, da se angleška vlada v današnjih okoliščinah bori proti sovražniku, ki je večkrat prekršil najosnovnejša načela človečnosti. Zato bo italijanska vlada razumela, da bi bilo Angliji, če bi sovržniku dovolila tak način vojskovanja in če bi se sama istočasno strogo držala predpisov mednarodnega prava, nemogoče voditi vojno. Anglija nima namena posluževati se barbarških načinov svojih sovržnikov, načinov, zaradi katerih so tudi italijanske in druge nevtralne ladje pretrpele škodo. Zato je angleška vlada prisiljena izvajati načela, ki jih ji dovoljuje pravica vojskujoče se države. Angleška vlada je storila vse, da ugoditi željam italijanske vlade in vlad drugih nevtralnih držav glede pomorske kontrole.

V zahodnem delu Sredozemskega morja je bil dosežen sporazum po daljših pogajanjih z italijansko vlado in zastopniki trgovinskih krogov, kar omogoča svobodno plovo nevtralnih ladij v izjemnih primerih. Angleška vlada

priznava, da napreduje veliko važnost angleško-italijanskemu sporazumu iz leta 1938, ki po njenem mnenju predstavlja temelj stabilnosti v sredozemski kotlini ter bi bilo zaradi tega v političnem oziru obzvalovati, če se ta sporazum ne bi izvajal zaradi ukrepov, ki jih je angleška vlada bila prisiljena storiti kot vojskujoča se država. Angleška vlada se je od začetka vojne trudila izogniti vsakemu sporu z italijanskimi oblastmi. Italijanska vlada bo prepričana, da je angleška vlada sprejel vse ukrepe v interesu Italije in drugih držav.

Na brennerskem sestanku sta Hitler in Mussolini govorila tudi o načinih, s katerimi misli Nemčija obvarovati svoje koristi v južnovzhodnih evropskih državah, zlasti v Jugoslaviji, piše vodilni angleški dnevnik »Times«. Slo je tudi za to, da bi Italija povedala kakšno stališče bi zavzela, če bi se Anglija in Francija dejansko upri širjenju nemškega vpliva na Balkan.

Francija brez vlade

Po nenadnem odstopu Daladierja, skuša sestaviti novo vlado dosedanji finančni minister Reynaud

Pariz, 21. marca. o. Ker se je po tajni seji francoske poslanske zbornice 300 poslancev, to je večina, vzdržalo glasovanja o zaupnici za vlado, je predsednik Daladier včeraj popoldne z vso vlado odstopil. Do te spremembe je prišlo zaradi tega, ker si francoska politična javnost želi odločnejše zunanje in vojaške politike ter zahteva, naj se začne brezobzirna oborožena akcija proti Nemčiji.

Predsednik republike je ponudil sestavo nove vlade najprej Daladierju, ki pa je sestavo odklonil, češ da bi to ne odgovarjalo parlamentarni običaji. Nato je predsednik republike dal naročilo za sestavo nove vlade dosedanjemu finančnemu ministru Paulu Reynaudu, ki si je zadnji dve leti pridobil velike zasluge s tem, da je francosko gospodarstvo izpeljal iz poloma, v katerega ga je privedla ljudska fronta. Reynaudova zasluga je tudi, da je Francija stopila v sedanjo vojno gospodarsko dobro pripravljena in da je brez pretresov prilagodila svoje gospodarsko življenje vojnim zahtevam. Reynaud naj bi sestavil vlado, ki bi se v zbornici in senatu opirala na večino radi-

kalne stranke ter raznih desničarskih in zmernih skupin. Če Reynaud danes ne bo mogel sestaviti vlade, bo naročilo vrnil. Najverjetneje je, da bo potem poskušal dati Franciji novo vlado spet Daladier.

Vse francosko časopisje, ki danes razpravlja o pomenu vladne spremembe, izraža željo, naj bi se sedanja križa čim prej zaključila, da ne bi brezvladno stanje vzbujalo v Nemčiji kakih neupravičenih misli o nekaki francoski razcepljenosti.

Pomemben govor bolgarskega zunanjega ministra:

Bolgarija bo ohranila mir in nevtralnost

Sofija, 21. marca. m. Na včerajšnji seji bolgarskega sobranja je za notranjimi ministrom Gabrovskim govoril zunanji minister dr. Ivan Popov o smernicah bolgarske zunanje politike. Dr. Popov je rekel med drugim:

V vsakem primeru je bila za vseh vlad v

sti ali neslogi. Nova vlada naj takoj z večjo odločnostjo na vseh področjih pokaže, da ima Francija zdaj samo eno nalogo in en cilj: Nemčijo popolnoma premagati. Največja sreča za Francijo bi bila, da bi v letu 1940 dobila spet takega odločnega Clemenceauja, ki bi jo z močno roko in brez obzirnosti do Nemčije povedel čim prej do zmage.

London, 21. marca. c. Angleški listi obširno razpravljajo o odstopu francoske vlade in napovedujejo, da bi med velikonočnimi prazniki utegnili priti tudi do spremembe v angleški vladi, in sicer v tem smislu, da bi Anglija dobila ožjo vojno vlado, v kateri bi sodelovale politične in vojaške osebnosti, ki bi pripravljale zlasti vojne načrte in sprejemale naglo politične sklepe, ne bi se jim pa bilo treba baviti z običajnim upravnim delom.

20 letih naša zunanja politika zvesta misli miru in prijateljstvu z vsemi narodi. Ta politika je dvignila ugled Bolgarije v svetu. Ta politika je dovolila zboljšanje odnosov s sosedi, zlasti pa z Jugoslavijo, s katero veže Bolgarijo pogodba o večnem prijateljstvu. To prijateljsko sožitje z Jugoslavijo je vsajeno globoko v dušo bolgarskega naroda. Popov je nato tudi omenjal zboljšanje odnosov s Turčijo, kar Bolgariji omogoča, da popravlja odnose tudi z Romunijo in Grčijo kljub vsem dogodbom, ki so se vrstile po svetovni vojni. Nevtralnost je jedro bolgarske zunanje politike, katero odreja volja državnega poglavarja, in je v celoti v skladu z misljenjem bolgarskega naroda. Bolgarski narod je prepričan, da so s silo doseženi uspehi kratkotrajni in je zato prepričan, da se bodo vse njegove življenjske zahteve pravično izpolnile z mirovnimi pogodbami. Ne bo pa Bolgarija nikdar postala orodje za namene velesil.

Razprava o manifestacijskih prevozi JNS

Belgrad, 21. marca. m. Na tukajšnjem okrožnem sodišču je bila včeraj razprava o terjatvi države proti JNS za povrnitev stroškov za prevoz potnikov na shod JNS v Nišu v času diktatorskih režimov. Včeraj je bil zaslišan bivši prometni minister v vladi Nikole Uzunovića, Lazar Radivojević. Izjavil je, da je tedaj ministriški predsednik Uzunović rekel, da so veliki manifestacijski shodi v interesu države in da jih je zato treba z vsemi sredstvi podpreti. Tudi vsa vlada je rekla, da so taki shodi državna potreba in da je zato treba dati za prevoz udeležencev ugodno železniško tarifo. Po tem ministriškem sklepu je Radivojević izdelal posebno tarifo, na podlagi katere je plačeval poslanski klub JNS režijske stroške in 20% dobička za železnico. To tarifo je potem sprejela vsa vlada. Radivojević trdi, da je poslanski klub JNS odplačeval državi terjatve na račun voznin. Zatem je bil zaslišan Ilija Mihajlović, ki je trdil, da je poslanski klub JNS redno plačeval voznine. Razprava je bila nato preložena na poznejši datum, ko bodo zaslišani bivši predsednik vlade Nikola Uzunović, bivši notranji minister Žika Lazić in bivši načelnik prometnega ministrstva Lončaković.

Finci zavračajo sovjetske ugovore proti obrambni zvezi severnih držav

Sovjetska vojska zaseda odstopljeno finsko ozemlje

Helsinki, 21. marca. o. Ker je moskovska uradna poročevalska agencija Tass včeraj po radiu razglasila izjavo, da bi bila morebitna obrambna zveza med Švedsko, Norveško in Finsko napetja proti Rusiji in da bi Rusija ne mogla privoliti vanjo, je finska vlada izdala poluradno sporočilo, v katerem pravi naslednje:

Zdi se, da vest agencije Tass ne temelji na dejstvih. V sovjetsko-finski mirovni pogodbi sta se obe pogodbenici obvezali, da ne bosta napadli druga druga, in da ne bosta sodelovali v nobeni zvezi, ki bi bila napetja proti drugi pogodbenici. Obrambna zveza severnih držav bi služila samo obrambi pred

Vesti 21. marca

Sv. oče Pij XII. se je včeraj zahvalil predsedniku poljske republike Rackijevu za čestitke ob obletnici kronanja. V brzojavki izraža papež predsedniku svojo očetovsko ljubezen do Poljske in ji pošilja svoj blagoslov.

Holandska vlada uradno zavrača nemške vesti, da bi bila angleška letala za napade prot nemškemu otoku Syltu letela čez holandsko ozemlje.

Nemška vlada je vsem tujim konzulatom v Varšavi dala zapoved, da morajo z današnjim dnem bivšo poljsko prestolnico zapustiti. Zdi se, da so tuja konzularna zastopstva pošiljala poročila o dejanskem stanju v zasedeni Poljski.

Anglija, Francija in Švica so včeraj podpisale sporazum, s katerim Švica sprejema angleška in francoska določila o blokadi nad nemškim izvozom in uvozom.

Razprava proti bivšim poslancem francoske komunistične stranke, ki so postavljeni pred vojno sodišče zaradi veleizdaje, bo za zaprtimi vrati, ker bo pri njej govorila organiziranem vohunstvu, ki ga je komunistična stranka vodila po navodilih Sovjetov na korist Nemčije.

Iz angleške delavske stranke so izključili poslance Pritta, ki je bil v stranki strokovnjak za trgovska vprašanja in igral v njej pomembno vlogo. Izključen je bil zaradi tega, ker je zagovarjal zvezo s komunisti in na nekem shodu izjavil, da ima Stalin vedno prav.

Danski prostovoljski zbor na Finskem bo danes razpuščen in bodo vojaki odpotovali domov.

V zadnjih treh tednih je v Združene države prišlo za 54 milijonov dolarjev zlata, največ iz Švedske in iz Japonske. Kaže, da bo v Ameriko kmalu steklo vse zlato sveta.

Za novega nemškega oboroževalnega ministra je Hitler postavil včeraj gen. dr. Todta, ki je zasnoval načrte za velike nemške vojaške avtomobilske ceste in za Siegfriedovo črto.

Poveljstvo poljske vojske v Franciji je izdalo poročilo, da je bil en zbor poljske armade že pripravljen, da pojde na Finsko, če bi bilo treba... Kaj vse je bilo pripravljeno za Finsko, pa so Finci in ves svet zvedeli o tej veliki pomoči šele potem, ko so morali skleniti mir!

Snoenje nemško poročilo o velikih angleških napadih na utrjeni nemški otok Sylt pravi, da so Nemci sestrelili tri angleške bombnike od 20 ali 30, kolikor jih je pri napadu sodelovalo. Prvo nemško poročilo se je ujemalo z angleškim in je govorilo le o enem sestreljenem letalu.

Nemški listi ostro odgovarjajo na govor angleškega ministrskega predstavnika Chamberlaina in pravijo, da bi šli Anglija in Francija pomagat Finski samo zato, da bi s te strani ogradili Nemčijo. Zaradi tega Nemčija ni mogla pustiti, da bi angleške in francoske čete dospale na Finsko. S tem nemški listi priznavajo, da je bil sklenjen mir med Finsko in med Rusijo na pritisk Nemčije.

Hitler in Mussolini sta se doslej uradno sešla petkrat. 14. junija 1934 je Hitler obiskal Mussolinija v Benetkah in ga skušal pridobiti za sodelovanje z Nemčijo, a tedaj je Italija še varovala Avstrijo. 26. maja 1937 je Mussolini potoval v München in Berlin in pripravil sklenitev vojaške zveze z Nemčijo. 4. maja 1938 je Hitler obiskal Rim in Napoli. 30. septembra 1938 se je Mussolini udeležil pogajanj v Monakovem. 18. marca letos pa sta sešla Mussolini in Hitler na Brennerju. Razen tega so listi poročali še o dveh skrivnih sestankih od začetka sedanjega vojne.

Zadnji angleški poslanik v Berlinu Henderson je izdal svoje spomine na Nemčijo pod naslovom »Dve leti s Hitlerjem«. Knjiga je vzbudila po vsem svetu ogromno pozornost.

Rooseveltov odposlanec Sumner Welles je včeraj ob 13. odpotoval s parnikom »Conte di Savoia« iz Genove v Ameriko.

Predsednik italijanske vlade je včeraj sprejel vrhovnega poveljnika italijanske vojske maršala Grazianija in se z njim posvetoval o pospešitvi vojaških priprav.

Kanadska zvezna država Ontario je pripravljena sprejeti 100.000 Fincev, ki so pobegnili pred rdečimi osvoboditelji. Edino težavo za preselelitev Fincev tvorijo stroški za prevoz, ki jih nima kdo pokriti.

Dr. Korošec v Dubrovniku

Dubrovnik, 21. marca. m. V Dubrovnik je dopotoval včeraj predsednik senata dr. Anton Korošec, ki bo tam prebil velikonočne praznike. V Sarajevu je dr. Korošec na železniški postaji pozdravil bivši minister dr. Behnen in se z njim dalje časa pogovarjal.

Napovedi angleškega tiska:

Letalski napad na Sylt - začetek odločnejših nastopov proti Nemčiji

London, 21. marca. o. Angleška letala so včeraj podnevi še dvakrat priletela nad nemški utrjeni otok Sylt in fotografirala vse kraje, katere je ponoči napadalo angleško letalstvo. S tem je angleško letalsko poveljstvo dobilo v roke točne podatke o škodi, ki jo je ta napad povzročil Nemcem.

Iz Danske so prišla v London poročila, da so včeraj še ves dan videli silen dim, ki se je dvigal iz bombardiranih krajev na otoku Syltu, ki leži pred danskim obrežjem. Stirje vlaki, ki vozijo dnevno po Hidenburgovem nasipu na otok, včeraj niso peljali, kar priča, da je nasip močno poškodovan.

Angleški tisk razpravlja o tem napadu kot o najpomembnejšem dogodku v sedanji vojni. »Times« piše med drugim, da so Nemci poldrugo uro bombardirali angleško pristanišče Scapa Flow. Angleži pa so bombardirali nemški Sylt 6 ur. Nemci so poslali nad Scapa Flow 14 letal, Angleži pa nad Sylt 50. Nemci so vrgli v morje in na zemljo 640 bomb, Angleži pa na otok Sylt 1000 bomb. To je pravi način, po katerem naj se Anglija vojskuje. Ta napad je Nemcem in nevtralcem znova pokazal, da zna Anglija udariti iz zraka prav tako drzno in trdo, kakor je udarila na morju ob primeru nemške križarke »Admiral von Spee« in pomožne vojaške ladje »Altmark«. Nemčija naj ve, da bo udarjala Anglija zdaj s poletom za poletom.

Berlin, 21. marca. o. Izredno sporočilo nemškega vojnega poveljstva pravi, da so nemška letala pri Scapa Flow včeraj napadla skupino angleških parnikov, ki so pluli v oboroženem spremstvu. Nemška letala so večje število parnikov potopila.

London, 21. marca. Poveljstvo vojne mornarice je izdalo naslednje sporočilo: Snoči so sovražna letala izvedla v bližini škotske obale napad na naše trgovske ladje v oboroženem spremstvu. Vojne ladje so obsule z ognjem nemška letala. Patrole obalskega letalstva so stopile v akcijo ter razpršile 10 nemških bombnikov vrste Henckel. Sovražnik je trdil, da je bilo več ladij potopljenih in težko poškodovanih. Res pa je, da ni bila povzročena nobena škoda. Edino dve nevtralni ladji sta neznatno poškodovani. Tudi človeških žrtev ni bilo.

London, 21. marca. o. Danes zjutraj so prispela poročila iz Severnega morja, da so nemška letala potopila še dve nevtralni ladji. Danski parnik »Botha« (2126 ton) je bil potopljen ob severni škotski obali. Dvajset ljudi je bilo rešenih. Ostali so utonili. Danski 1153 tonski parnik »Wiking« so nemška letala tudi bombardirala in potopila. 15 ljudi je bilo rešenih, 17 jih pogrešajo. Obe ladji sta bili namenjeni v Anglijo in sta bili brez tovora.

Žrtve ozaljske železniške nesreče pokopane

Škoda znaša nad 2 milijona dinarjev — Dvigalna dela

Ljubljana, 21. marca.

Posebna sodna komisija okrožnega sodišča v Karlovcu je včeraj popoldne izvršila sodno obdukcijo 4 žrtev železniške katastrofe, ki so bile na praznik najdene in shranjene v mrtvašnici ozaljskega pokopališča. Zdravnik dr. Jambrik je kratko ugotovil hude poškodbe ponesrečenec. Po sodni obdukciji je bil pogreb vseh štirih žrtev, ki mu je prisostvovalo mnogo občinstva iz Ozalja, okolice in drugih krajev.

Dvigalna dela dveh vagonov in lokomotive so zelo težavna in združena z velikimi napori. S Sušaka sta prispela tudi dva potapljača, ki sta začela preiskovati v vodi se nahajajoči potniški vagon. Potapljača tudi danes nadaljujejo svoje delo. Dvigalja nad 70 ton težke lokomotive je zelo težavno in bo treba najprej ločiti gotove dele lokomotive, zlasti tender. Nato bo šele mogoče lokomotivo spraviti s 30-tonskim žerjavom na prog. Železniška

uprava trpi velikansko škodo. Ta še ni točno ugotovljena. Računajo pa, da znaša nad 2 milijona dinarjev. Koliko potnikov je prišlo pri ozaljski nesreči ob življenje, še do danes dopoldne ni mogoče točno označiti.

Usoda potnika trdke Bregar & Krek, 40-letnega Jožeta Pečnika še vedno ni pojasnjena. Pogrešani Pečnik je bil vesten in pošten trgovski potnik, ki je prav prejšnji teden potoval v trgovskih poslih po Dolenjskem tja do Metlike. Ali je pri življenju ali mrtve, je še nepojasnjeno. Zanimivo je, da so našli njegovo aktovko s spisi, samokresom in papirji popolnoma nedotaknjeno na pobočju ob Kolpi. So različne kombinacije. Nekateri so mnenja, da se je najbrž Pečnik pri prvem plazu rešil, da pa je skušal reševati ostale potnike, med tem pa je pridrvel drugi, silnejši plaz, ki je najbrž Pečnika pokopal, mogoče je utonil, možno pa je tudi, da se nahaja Pečnik močno poškodovan v karlovski bolnišnici.

Ljubljana od včeraj do danes

Pusto in černo je tole vreme, nič kaj lepi velikonočni prazniki se nam ne obetajo. Po deževni noči se je včeraj rodilo megleno jutro, tako da ni bilo moči razpoznavati, kakšen dan se bo naredil. Dopoldne je kazalo, da bo ves dan oblačno, kmalu popoldne pa so se na južni strani neba začeli oblački kar na lepem in povsem nepričakovano naglo ceferati, velika jasnica se je napravila in že je sonce obilo blati svet s svojo veselo lučjo. Neki, ki izrabijo vsako prijetno urico, so se kar odpravili na sprehod in si obetali lepega popoldneva. Toda ta nepričakovani poskus, da bi se zjasnilo, je kmalu prepadel. Presihab je bil sever, ki je razlival oblake, in kmalu je dokončno zagospodaril jug, ki je privlekel še rezervo in z njo zagrmel jasnice ter skril sonce, da se potem prav do večera ni moglo več pririniti skozi sive grmade. Zvečer je celo že spet nekoliko poskušalo rositi, ostalo pa je le pri poskusu. Noč je bila gorka in oblačna, davišnje jutro pa se je spet prikazalo z meglo. Dan bo prav gotovo pust, če se ne bo celo ponovno pripravilo k dežju, ko je tako gorko. Sedanjí značaj vremena kaže, da se nam tudi za praznike skoraj zanesljivo ni nadejati spremembe na boljše. To se pa pravi, da bo Ljubljana o praznikih živahna, kar se navadno ne dogaja, vsaj ne, če je vreme kolikaj lepo. Lepe praznike vsak rad preživi zunaj, v prosti prirodi, posebno zdaj spomladi. Ob deževnem in pustem vremenu pa prav nič ne kaže hoditi kam ven, saj se človek nerad izpostavlja nevarnosti, da bi ga namočilo in da bi se moral jeziti nad blatom. Če bo tako, potem bodo Ljubljančani izvečine ostali v mestu, še na Smarno goro ali k Sv. Katarini se jim ne bo ljubilo hoditi. Posedeli bodo rajši v domačem krogu, obujali spomine ter ugibali o bodočnosti. Slabo vreme pa bo ljudi o praznikih tudi naglavo v kina ter v gledališče in podjetniki se bodo lahko veselili čednega zaslužka. Seveda pa pri vsem ne smemo pozabiti na dejstvo, da so letošnji velikonočni prazniki postavljeni v marec, ki je najbolj muhasti mesec v vsem koledarskem letu. Morda pa bo tokrat za praznike vendarle že enkrat napravil dober in vseh dovolj ter nam poskrbel lepe, prijetne, sončne dni, ki si jih vsi močno želimo.

Danes smo tudi „uradno“ stopili v pomlad

Končno smo le prišli do znamenitega termina, ki nam že prav uradno zagotavlja, da smo se izognili zimi in stopili v gorkiški, prijetni čas, v pomlad. Ta mesec se dan podaljša za eno uro in 45 minut — do konca meseca, do današnjega dne pa za eno uro in 38 minut. Zjutraj se zdaj že popolnoma vidi zdanja pred šestimi uro, tako da se ljudje lahko opravljajo za odhod na vsakdanje delo že kar brez luči. Nekaj dinarjev za luč je na ta način prav gotovo prihranjenih. Kje so že ostala pozna, temna zimska jutra!

Danes ob eni popoldne stopi sonce v znamenje ovna, ob tej uri pa tudi pričetna koledarska in astronomska pomlad. »Kmečko« pomlad smo obhajali o prazniku sv. Gregorja, zdaj pa smo učalci že »uradno«, koledarsko.

Naglo gre vse na boljše in na lepše. Temperatura se stalno drži več stopinj nad ničlo, sneg je že skoraj dočela pokopel, še celo na pobočjih ob strugi Ljubljanice, kamor so ga bili z ulic in cest navozili ter nagrmadili mestni delavci. Človek se zdaj z veseljem ozre proti bližnjim gričem, tudi na njih so ostale le tu pa tam po osončnih kotih še redke snežne hise, ki so vsak dan manjše. Zemlja se je spet prikazala, trava že kaže nekakšne svetleje zelene, svežejši ton, znamenje, da je začela klti in poganjati še pod varno belo odejo. Zdaj jo bosta dež in sonce kar naglo pognela. Po logih in gajih se belijo zvončiki, po pri-sojnih rebrih rumenijo trobentice, beli teloh bo že kmalu odvetel, zdaj prihaja prvi čas za zelenega. In kakor se travniki in livade poslavljajo z vijoličastim cvetjem, tako spomladi pozdravljajo tudi z vijoličastim: jeseni jih pokrije podselek, spomladi pa oživi pomladanski zafran. Zdaj prihaja čas jetnika in pasjega zoba. Ni lepšega cvetja kakor je ganljivo nežno spomladansko cvetje. Zdaj bodo skoraj vsak teden začele cveteti druge cvetice, vetrnice pridejo na vrsto, spomladanski zaspanček, grebenuše in jegličji vseh vrst. Vsak dan potem postaja topleje, vsak dan je lepši in prijetnejši. Priroda se naglo odeva z vsem najlepšim okrasjem, kar ga premore. Trava postane bujna, že izgublja svoj svetli ton in postaja zamoklejša. Vsak kotiček, ki ga že leto skoraj niti opazil ni bil, se ta čas odene s cvetjem in nežnim zelenjem. Pa tudi drevje in grmovje začne cveteti, češnje, jablane, hruške, malice na vrhah in v leščeju se sprašuje. Vsak dan je na svetu več veselja, si pravi človek, ki se ob tem letnem času odpravi iz umazanega mesta ven, pod milo nebo, v božjo prirodo. Z današnjim dnem že tudi »uradno« in zatrdno stopamo v ta prijetni letni čas.

Lepo priznanje slovenskemu umetniku

Vsaki dve leti je v Benetkah znameniti »Biennale«, na katerem razstavljajo svoje umetnine likovni umetniki iz vsega sveta. Tokrat je bilo iz Jugoslavije povabljenih šest umetnikov, ki jih je

izbral in predlagal poverjenik »Biennale« za Jugoslavijo, direktor muzeja kneza namestnika Pavla v Belgradu dr. Milan Kašanin. Med povabljenici so res znameniti srbski in hrvaški slikarji ter kiparji, od Slovencev pa je dobil to laskavo in priznanje povabilo kot edini naš priznani slikar Maksim Sedej, ki bo v Benetkah na »Biennale« razstavil deset svojih del. »Biennale« bo pričel — kakor je napovedano — dne 1. maja. Vse stroške za ekspedicijo slik prevzamejo prireditelji, umetniku pa je dane na prosto, da v lirah določi cene svojim delom, ki bodo na tej razstavi tudi na prodaj.

V ljubljanski stolnici na Veliki četrtek

Z včeraj popoldne smo stopili v resnobne dneve, ki so priprava za praznik Gospodovega vstajenja. Ob štirih popoldne so prišle cerkvene molitve, jutrnice, ki bodo tudi danes in jutri, na Veliki petek, ob istem času. Cerkev je te dni polna vernikov, ki prihajajo molit in razmišljati z zbrano pobožnostjo.

Danes zjutraj, na Veliki četrtek, je bilo obhajilo ob petih, ob pol šestih, ob šestih in ob pol sedmih. Ob tri četrta na sedem je bila prva sveta maša, med katero je bilo tudi sv. obhajilo. Ob osmih pa je pričela velika škofova sveta maša, med katero je bilo blagoslovljenje svetih olj ter obhajilo za duhovščino in za vernike. Po svetih maši je bilo sv. Rešnje Telo prenešeno v božji grob, nato pa je škof dr. Gregorij Rožman po starodavnem, prelepem simboličnem obredu Velikega četrtka umival noge dvanajstim starškom. Letos so bili pri umivanju nog navzoči tile starški: Anton Orehek iz Morav, star 97 let; Janez Vičič iz Ljubljane, star 92 let; Andrej Šef iz Ljubljane, star 91 let; Franc Erčulj iz Dobropolj, star 88 let; Anton Adam iz Borovnice, star 87 let; Tomaž Bitenec iz Ljubljane, star 87 let; Valentin Jerina iz Ljubljane, star 87 let; Janez Grkman iz Cerklan pri Kranju, star 83 let; Alojzij Polanžko iz Ljubljane, star 82 let; Matevž Eržen iz Senčurja pri Kranju, star 80 let; Jakob Grčman iz Ljubljane, star 78 let. Skupna starost starškov znaša 1040 let. Zvečer od 8—9 bo skupna molitvena ura.

Zunanje priprave za velikonočne praznike

Za velikonočne praznike pa se povsod, v mestih prav tako kakor na deželi, ljudje tudi zunanje pripravljajo. V hiši je treba skrbno vse poribati in očistiti, gospodinja ima te dni dela čez glavo, tako da ga komaj še zmaga. Gospodar na deželi poišče zidarja, ali pa kar sam pobeli hišo od zunaj. Skrbno je treba tudi zunaj, na dvorišču vse lepo narediti in vsako stvar spraviti na tisto mesto, ki ji gre. To pa lahko prav do zadnjega opravi šele v petek zvečer, ko je drugo, nujno vsakdanje delo že v kraju. Takrat je treba tudi vse lepo pomesti, da bo za praznike vse domovanje z gospodarskimi poslopji in z dvoriščem vred čim snažnejše, čim lepše in čim prazničnejše.

Podobno ravnanje tudi ljudje po mestih. V četrtek in v petek imajo tudi v mestu gospodinj in služničad dela čez glavo. Treba je umiti okna, poribati tla po sobah, očistiti medeninaste kljuke, pomiti stopnice, prezračiti in izteptati posteljnino itd. Razen tega pa je treba stopiti še na trg ter se založiti z dobrotami, ki o veliki noči morajo biti na vsaki mizi. Tudi doma ima gospodinja dela več kot preveč, saj mora razen snažnih del peči še potice, barvati velikonočne pirhe, kuhati itd. Končno, na Veliko soboto zjutraj, ko prav za prav že prične prazniki, je vse lepo opravljeno.

Ob teh dneh so — kakor trdijo gospodinj — moški pri hiši res samo za nadlego in za napoto. Kamor reveži stopijo, povsod so napoti, zato pa se tudi rajši odpravijo zdoma in so v hiši le toliko, kolikor neobhodno morajo biti.

Hmeljarska zadruga je dobila pred sodiščem zadoščenje

Celjska „Nova doba“ je bila zaradi obrekliivega pisanja obsojena

Celje, 20. marca 1940.

Hmeljarska zadruga, v kateri je članjenih 1400 hmeljarjev, to je ogromna večina hmeljarjev, saj se bavi s hmeljarstvom le približno 1800 kmečkih posestnikov, je dobila danes pred okrožnim sodiščem zadoščenje za klevete, ki jih je priobčil celjski listič »Nova doba« meseca oktobra preteklega leta pod naslovom »Čudno postopanje Hmeljarske zadruge«. V članku je ta list navedel neresenice trditve in prav po svoje, demagoško in strankarsko napadel popolnoma nepolitično gospodarsko ustanovo, pri kateri sodelujejo v upravnem odboru tudi ljudje iz kroga, kamor spada ta listič. V drugem članku je listič s popisom izmišljenih in lažnjivega dogodka naravnost meril na to, da uniči dobro ime in kredit Hmeljarske zadruge, ki je prav v zadnjih letih, ko ji načeljuje senator g. Alojzij Mihelič, dosegla lepe uspehe, saj se ji je posrečilo dobiti zveze z močnimi inozemskimi, elasti ameriškim tiskom in jih pridobiti, da so se odločile nakupovati hmelj po Zadrugi. S tem je imela Zadruga namen izločiti prevladujoči

Reševalna dela pri Ozlju ob Kolpi

Število žrtev še vedno ni znano

Karlovac, 21. marca. j. Reševanje žrtev nedeljske železniške nesreče pri Ozlju le počasi napreduje, čeprav delajo na ukaz pomočnika prometnega ministra vsi delavci noč in dan. Udeleženci se je začel tudi veliki 30-tonski žerjav, katerega so pripeljali iz mariborskih železniških delavnic. Ker pa je lokomotiva pretežka, jo polagoma razstavljajo na posamezne dele, nakar bodo trup potegnili iz vode. Šele potem bo mogoče preiskovati osební vagon, na katerega se je pogreznila lokomotiva. Tako dolgo, dokler ne bodo mogli potapljači preiskati tega potopljenega vagona, pa ne bo mogoče vedeti nič točnega, koliko je smrtnih žrtev. Potapljači iz Susaka sta sicer poskušala prodreti v potopljeni vagon, po prvih poskusih pa sta odnehala, ker sta se preprčala, da je v vagonu tudi mnogo kamenja in da je vagon popolnoma zdrobljen. Potapljača sta privlekla iz vagona precej oblegan in prtljage, vendar pa misli komisija, da uletego biti to predmeti, ki so padli iz razbitih kovčkov in druge prtljage potnikov. Tudi ni izključeno, da leži katera od žrtev pod kamenjem, ki je ob drugem plazu udarilo v vagon in potegnilo vse, na kar je zadelo, v rečno strugo. Trupla, ki so jih do sedaj našli, niso ležala v razbitih vagonih, temveč zunaj med kamenjem.

Vagone, ki so bili manj poškodovani in jih je plaz vrgele s tira na breg, so že včeraj vtilili in jih odpremili v Karlovac. Sedaj odmetavajo delavci kamenje z lokomotive, da bi

bilo delo žerjava lažje. Kakor pripoveduje sprevodnik, je bilo v vagonu, ki je sedaj na dnu reke, okrog 40 potnikov. Verjetno pa je, da se je večini teh potnikov posrečilo pri prvem sunku poskakati iz voza prej, preden je udaril vanj drug plaz. Rešeni ljudje so se razbegli na vse strani.

Zadnji dve noči so bila reševalna dela otežkočena, ker je padel dež. Ko sta se potapljača včeraj popoldne spet lotila dela, sta našla v potopljenem vagonu Hubertusov plašč, ki je imel nekaj madežev od črnila. Prepričani so, da je plašč pripadal pogrešanemu dijaku Gorisku iz Bakra. Potapljača sta tudi videla v vagonu moško truplo, nista ga pa mogla potegniti, ker v vagon nista mogla prodreti. Potapljača menita, da je v vagonu še več trupel, katera bo mogoče potegniti šele potem, ko bo lokomotiva že dvignjena in vagon osvobojen pritiska.

V zvezi z nesrečo bi bilo vredno omeniti, da je bila proga izgotovljena in izročena prometni leta 1912. Ko so državne oblasti prevzemale progo, je prišlo v komisiji do nesoglasij. Eden od inženirjev se je branil prevzeti progo, dokler grozi nevarnost rušenja sten. Inženir je bil mnenja, da je treba najprej odstraniti od proge za 20 metrov vse nevarne stene, šele nato pa dati progo v promet. Pred 28 leti je imel tisti inženir prav. Isti problem stoji pred sedanjjo železniško upravo, če bo hotela preprečiti nadaljnje nesreče na tem odseku.

Neprevidni šoferji pred sodniki

Na okrožnem sodišču v Mariboru imajo danes dan »neprevidnih šoferjev«. Poklicali so na odgovornost nekaj takih vozačev, ki so s svojo neprevidnostjo povzročili prometne nesreče. Med temi sta dva zanimivejša slučaja.

Pri prvem se zagovarja 34-letni Ferdinand Fužir iz Ptujja zaradi smrtno vožnje, ki je bila usodna za Franca Bratušo v Gorisnici. Fužir je šofiral tovorni avto, list špedicije Pečnik v Ptuj. Državni pravdnik pravi v svoji obtožnici, da je vozil z brzino 40 km na uro ter je sredi vasi Gorisnice rezal ovinek. Pri tem je zadel v Franca Bratušo, ki se je nahajal na cesti. Sprednje kolo avtomobila je Bratušo povozilo levo nogo ter ga vrglo pod zadnje kolo. 5000 kg težek avto je pritisnil nesrečnikovo glavo ob cesto ter mu jo čisto zdrobil. Obležal je pri priči mrtav. Šofer je potem avto ustavil, toda Bratuši ni bilo mogoče pomagati. Fužir se sedaj zagovarja, da je vozil samo s hitrostjo 30 km ter da ni videl Bratuše na cesti, ker ima preostre reflektorje, ki predmete v bližini kar slepijo.

Nato je prišel na zatožni klopi 31-letni posestnik Jožef Zel iz Očeslavcev. Dne 16. avgusta lanskega leta se je peljal na motornem kolesu iz svoje vasi po banovinski cesti v Ptuj. V bližini Ptujja je dohitel skupino sejarjev, ki so gnali živino na sejem v Ptuj. Kljub temu, da je bilo na cesti vse polno ljudi, ni zmanjšal brzine motorja. Zaradi ropotanja motorja se je začela živina plašiti. Neka telica, ki jo je vodila Vrsič Rozalija na vrvi, je skočila počez čez cesto ter je Zel zavozil v njo z motorjem s tako silo, da je vrglo živinca 4 metre proč na travnik. Istočasno pa je prišla pod motor Vrsič Rozalija, ki si je zlomila gleženj na levi nogi in dve rebri. Poškodba na nogi je zapustila trajne posledice, ker je sedaj noga 1 cm krajša. Osumljeni Zel zanika vsako krivdo ter trdi, da je vozil zelo počasi in da se je telica zaletela v njegov motor, ne pa narobe. Obe razpravi ob času poročila trajata.

Zborovanje slovenskih steklarjev v Celju

Celje, 19. marca.

V hotelu »Pri pošti« v Celju so zborovali včeraj dopoldne slovenski steklarji iz vseh krajev Slovenije. Zborovanje je vodil predsednik g. Ivan Kovčič iz Maribora. V svojem pozdravnem govoru se je predsednik spomnil pokojnih članov Antona Vrhovca v Ljubljani, Antona Turnška na Jesenicah in Franca Šoberja v Kočevju, katerim so navzoči zaklicali »Slava«, nakar je govoril o splošnem položaju steklarske obrti, davčnih vprašanjih, pomočnem in vajeniškem vprašanju, socialnem vprašanju, sušmarstvu in pobijanju dragine. Steklarji imajo poleg rokodelske obrti večinoma tudi trgovino, zato je malo članov pavšalno obdavčenih. Kar zadeva zgradinarino pri lastnikih obratovališč, bo ista od 1. aprila odpadla, pač pa morajo prizadeti pri napovedi zgradarine izrecno navesti, kateri lokali v stavbi se uporabljajo izključno za izvrševanje obrti. Sledilo je tajniško poročilo. Obrt so odpravljali Marija Polak v Ormožu in Marija Grašek v Kamniku, novo obrt pa so dobili Ivan Lovrec v Ptujju, Ivan Gamberger v Ljubljani in Alojzij Mršek v Kranju. — Združenje je imelo v preteklem letu 4.515 din dohodkov in 4.313 izdatkov. Preračun predvideva 4.200 izdatkov in 1.700 rednih dohodkov. Zborovalci so soglasno protestirali proti razpustu Združenja in so poslali na Zbornico protestno pismo.

Tekme v veleslalomu na Golteh nad Mozirjem

Celje, 19. marca.

Zimsko-sportni odsek Savinjskega podružnice SPD v Celju razpisuje na velikonočni ponedeljek, dne 25. marca tekmo v veleslalomu na Golteh. Tekmovanje se prične ob 9 zjutraj. Proga je dolga 3 km z velišinsko razliko 600 m. Prijave na predpisanih zveznih tiskovinah sprejema Zimsko-sportni odsek Savinjskega podružnice SPD v Celju, Kralja Petra cesta, do sobote do 12 proti prijavini 10 din in naknadno prijave do 24. ure v Mozirski koči na Golteh proti prijavini 20 din. Zrebanje za tekmovalni vrstni red bo 24. marca zvečer v Mozirski koči. Objava rezultatov bo ob 8 popoldne po tekmi v koči.

Tekmuje se za Meštrov pokal. V stalno posest si ga pripori tekmovalci, ki zmaga dvakrat zaporedoma ali štirikrat v presledkih v smuku ali slalomu na novo izsekani smuški progi Petelinjek—Zaloka na Golteh.

Atletska reprezentanca je vendarle odšla v Carigrad

Ljubljana, 21. marca.

Končno so se le dobila denarna sredstva, ki so bila potrebna za odhod naših tekmovalcev, ki bi se morali udeležiti tekmovanja za balkansko prvenstvo v teku čez drn in strn, in sicer v Carigradu na Veliko nedeljo, 24. marca. Odpotovali so v Carigrad Kotnik, Bručan, Kvas, Glonar in Košir, sami Slovenci. Za to pot in carigradski nastop so se bili kvalificirali na nedavnem izbirnem teku čez drn in strn. Odhod reprezentance je bil prav do zadnjega časa radi neuvidevnosti nekaterih že ogrožen.

Smrt vznemirja Craigley College

Od razburjenja je drgetal, ko je pregledaval seznam imen.

Hitro je našel tudi Ahab. Za njim je bilo natanjenj nekaj števil za strani, na katerih se je to ime omenjalo.

Lucas je najprej našel Prvo knjigo o Izraelcih, kjer je v enaindvajsetem poglavju govor o Ahabu. Zašel je brati:

»In nato se je zgodilo: Izraelci Nabutej je imel vinograd v Izraelu zraven dvorca Ahaba, kralja samarijanskega. In rekel je Ahab govoreč: Daj mi svoj vinograd, da naredim iz njega vrto za zelje, ker je zraven mojega dvorca.«

Z nepopisnim razburjenjem je bral Lucas o dejanjih zlobnega kralja Ahaba. Smrti, zarote, umori, — točno tisto kar je bil pričakoval. Toda kaj kmalu je njegovo navdušenje splahnelo, ker mu vsa ta pripovedka ni nič pojasnila. Poiskal je druga mesta, kjer se omenja Ahab, toda tudi tod se mu ni nič posvetilo. Tedaj je začel izbirati besede in s pomočjo števil v šifriranem brojozvu sestavljati stavke. Od stihov v knjigi, v katerem se je najprej omenjalo ime Ahab, je začel šteti in vzel prvo besedo, potem deseto, pa dvaindvajseto... Rezultat je bil:

1 in
8 imel
25 celje
3 mahina

In tako naprej. Kmalu je Lucas uvidel, da ta stavek ne pomeni nič. Potem je začel izbirati od kraja, kjer se je prvičkrat omenjalo ime Ahab. Novi stavek se je glasil:

1 Kralja
8 dan
25 vinograd
3 hočoč

Spet nič! Nato je začel izbirati črke stavka in naredil več sto kombinacij, — vse brezuspešno. Prevzemati ga je začel obup.

Zakaj ni nobene rešitve? Ta Ahab je bil mož Elizabete. Morda pa ima ta usodna ženska in ne Ahab ključ skrivnosti! Toda, kdo naj bi v vsej tej zapleteni zgodbi bil Elizabeta? Gospa Bernard-Mosse? Gospodična Santa? Ne, to ni mogoče! — Vse to je neumnost!

Čisto pobit je zavzdihnil in zaprl Sv. pismo. Začutil je, da bo moral poiskati Sofijo in ji priznati, da je premagan.

To je bil najstrašnejši trenutek v življenju Johna Lucasa. Njemu, njemu same-memu je pripadla čast, da sme razrešiti skrivnost. Pred njim je bil uspeh, slava, pohvale, — in vse to je padlo v vodo!

Se enkrat je Lucas nezadovoljno pogledal preje kablograma. Njegove trudne oči so bile priklopane na ime Ahab, ki se

mu je kar režalo v obraz. Ta beseda Ahab je bila ključ skrivnosti. Da bi le...

Lucas se je nenadoma nečesa spomnil.

Ali so zločinci za podlago svojega tajnega dopisovanja vzeli ravno sveto pismo? Ali je Ahab, kralj Izraelcev, edini Ahab, ki ga omenja književnost? Kje je še bral ime Ahab? Nekaj nejasnega se je zasvetilo v Lucasovih možganih in ga navdalo z novo nado. Spomnil se je, da je nedavno slišal nekaj o nekem Ahabu. In, čudna stvar, ob tem imenu se je nehote spomnil prilikavca Wincha mlajšega in njegovih plavh las...

Kako to, da se dve tako različni sliki družita v njegovem spominu? Kakšno zvezo ima Winch z judovskim kraljem? Na kaj ga vse to spominja?

V Lucasovih možganih je stvar postajala čedalje jasnejša... Winch sedi v razredu pred njim in on glada v njegov vrst... Da, ime Ahab je slišal, ko je sedel v svoji klopi... Slišal ga je v razredu... Toda pri kateri uri? Pri zgodovini, matematiki, zemljepiju, francoščini, angleščini?

Da, slišal je to ime pri uri angleščine! Izgovoril ga je gospod Netlton. Izgovoril ga je, ko jim je bral neko knjigo, prav tisto jutro, ko je umrl Erik Bernard-Mosse...

Nenadoma se je Lucasu povrnil spomin. V knjigi je bilo govora o lovu na kito. Kapitan, ki je preganjal belega kito, se je imenoval Ahab. Lucas se je spomnil

tudi naslova knjige. To knjigo je bil pravkar videl med knjigami gospoda Netltona.

Posekožil je in potegnil knjigo s police.

Gospodična Sofija mu ni bila povedala, komu je bil šifrirani kablogram poslan, in Lucas se ni prišel do tega, da bi vprašal. Toda zdaj je pri sebi našel tudi to vprašanje in si dal odgovor... Gospod Netlton je dostikrat med poukom rekel, da je prav to knjigo izbral za podlago svoja skrivnostnega ključa za dopisovanje.

Lucas se je spomnil, da je že od vsega začetka sumil profesorja angleščine. Sicer je res bil Netlton — toda na njem je bilo zmerom nekaj sumljivega. Lucas se je spomnil njegove vloge v dogodkih, ki so se odigrali tisto noč, ko je bil Erik ubit.

John Lucas je spustil z drhtečo roko knjigo na mizo in jo odprl. Takoj je opazil, da je bilo na vsaki strani po večkrat nastopeno ime kapitana Ahaba. Lucas je razburjen začel pregledovati seznam na koncu knjige in začel brati naslove poglavij. Poglavje 25.—26.—27.—28. »Ahab«. Stran 149.

»Tu smo! Zdaj sem prepričan, da sem na pravi poti!«

Kar neumen od veselja je Lucas odprl stran 149.

Ahab

»Prve dni potem, ko je »Natouck« odpotovala, ni nihče opazil kapitana v njegovem skrivališču. Kapitanov pomoč-

nik in podčastnik sta menjaje se odhajala na stražo...«

Lucas je vzel kablogram.

1-8-25 3.

Zapisal je prvo besedo, s katero se je začelo poglavje Ahab. Ta beseda je bila »Prve«. Nato je zapisal osmo besedo, nato petindvajseto, pa tretjo...

Vse to ni pomenilo spet nič.

Lucas je začel na drug način: vzel je prvo besedo, nato osmo od nje, pa petindvajseto. Zopet nič.

Ponovno se ga je začel lotevati obup. Poskušel je nekaj kombinacij, toda nobena ni dala rezultata. Lovca na kito Ahab, mu ni prav nič več pomagal, kakor pa izraelski kralj Ahab.

Toda Lucas ni smel obstati na pol poti. Morda pa ne gre za besede, temveč za paragrafe? Morebiti je treba vzeti prvo besedo prvega odstavka v knjigi, pa osmo besedo drugega odstavka, potem petindvajseto tretjega odstavka itd. Lucas je spet začel zapisovati. Zaman!

»Dobro, — vse to je propadlo! Pa pogledimo, če ključ ne tiči v erkah!«

Lucas se je spet vrnil na začetek poglavja. Zapisal je prvo črko. To je bila črka P. Nato je odšel od nje osmo: O. Petindvajseta od nje je bila L. Tretja nato je bila I. Dosele POLL. Sedaj je treba pazljivo šteti, kajti prihodnja številka je bila petinšestdeset. Lucas je začel šteti. Petinšestdeseta črka je bila C!

Od tu in tam

O zdravju starega voditelja radikalov Aca Stanojevića prihajajo ugodna poročila. Aca Stanojević se nahaja v sanatoriju in je obolelost želodca že prestal. Mož je bil pojedel neko jed, po kateri je nastopilo bruhanje. Ker se dva dni ta pojav ni polegel, se je Stanojević preselil v sanatorij. Od tam pa bo v nekaj dneh odšel na običajni spomladanski oddih v Niško Banjo. Ves čas boleznijo so bili pri njem njegovi politični prijatelji, zlasti pa Miša Trifunović in Krsta Miletić.

Običajni odbor v Subotici, okrog katerega so bile zadnji časi hude borbe, je podal ostavko z županom Lipovančevićem vred. S tem se je odprla pot za pravne poskuse, da bi v občinski upravo prišli ljudje, ki bi imeli več zaslonbe med subotičkim prebivalstvom. S hrvaških strani so zmerom trdili, da kljub velikemu številu hrvaškega prebivalstva v mestu hrvaški element ni imel nobenega pravega zastopnika v občinskem odboru. Pač pa je na občini vladala skupina, ki ni imela trdne opore niti med vsemi pristajši JRZ. Odstop odbora je prišel kot posledica neštetihih trenj in sporov, povod pa je dala nedavna razprta okrog prireditve hrvaškega zborovanja, ki naj bi izpričalo hrvaški značaj velikega dela Vojvodine. Zaradi tega sta pred dobrim tednom Subotico obiskala notranji minister Stanoje Mihailović in minister dr. Smoljan. Sprito ostavke občinskega odbora pa je dal notranji minister Stanoje Mihailović izjaviti, v kateri je rekel, da je prišel odstop odbora nepričakovano in o nepravem času, ker odločujoči činitelji še niso bili zavzeli svojega stališča. Izrazil je tudi prepričanje, da se bo prav gotovo našla prava osnova za sestavo novega odbora, ne da bi morali računati pri mešanih na kakšno nepopustljivo stališče.

Srednješolcem, ki so pohajkovali po nočnih lokalih in se zabavali s kvartami, je stopil na prste profesorji zbor gimnazije v Sabcu. Studen-tje so si privoščili nekaj preveč svobode. Ko se pa na ponovne opomine niso odvalili teh razvad, jih je doletela kazen: dva sta bila izključena za dve leti, deset pa na eno leto. Poleg tega je bila še dolga vrsta takih, ki so odnesli le stroge ukore in opomine. Stroga kazen je izvala med meščanstvom veliko presenečenje, ker doslej na tako ostre ukrepe ljudje niso bili navajeni.

Največja jugoslovanska ladijska družba »Jugoslovanski Lloyd« je imela svoj občni zbor nedavno v Splitu. Družba je imela lepe dobičke do izbruhov vojne. V prvih dveh tednih vojne se je trgovina ojačala, kasneje pa je zastala. Družba je izgubila tudi eno ladjo, ki se je bila potopila zaradi mine ob angleški obali. Kljub vsemu temu pa vzdržuje družba še vedno redno mesečno progo do Južne Amerike, večina njenih parnikov pa vozi po daljnih oceanih in se le po dolgi plovi vrača v domovino. Promet s turističnimi ladjami je morala družba ustaviti, ker pač turistov v naše kraje ni več. Družba je končno razdelila med svoje delničarje po 40 din dividendne na delnico.

Nad brezplačnimi voznicami za prevoz hrane v pasivne kraje so se hudo pritoževali mlinarji iz Vojvodine na svojem letnem zborovanju. Rekli so, da so te vozovnice dobili ponovadi v roke ljudje, ki so jih zlorabljali in obenem s tem škodovali mlinarjem, kajti začela se je nelojalna konkurenca, ker so lastniki brezplačnih vozovnic imeli stalne dogovore s posameznimi trdkami. Zato so mlinarji stavili predlog, naj bi se brezplačne vozovnice odpravile, pač pa naj bi se znižala vozna po železnicih za polovico. Uresničenje tega predloga bi po mnenju mlinarjev ne prizadela državi blagajni nobene škode, ker mora država itak plačati vse brezplačne vozovnice. Ta predlog mlinarjev pa je prišel nekoliko prekasno, ker je bila vlada dan poprej sklenila, da bo še naprej izdajala brezplačne vozovnice za prevoz ljudske in živinske hrane v pasivne kraje, pač pa bo oddajanje brezplačnih vozovnic strogo nadzorovala in skrbela, da jih zasebniki ne bodo dobili v roke.

Simpatije za novo srbsko »Narodno seljačko stranko« kažejo hrvaški časopisi. Ustanovitelji stranke dr. Dragoljub Jovanović je v novi stranki, ki je izrazito levčarska, ohranil mesto generalnega tajnika, medtem ko je dal za predsednika izvoliti nekoga kmeta Todorovića, za častnega predsednika pa starega srbskega zadružnika Mihajla Avramovića. Da pa kažejo Hrvatje precej simpatij za dr. Jovanovića, pa je vzrok v tem, da je bil dr. Jovanović vedno podpornik politike sporazuma in je imel z dr. Mačkom redne stike, ki izvirajo od poznanejša iz zaporov v Sremski Mitrovici. Nova stranka ima za program sodelovanje med srbskim in hrvaškim kmetstvom, ki naj bi se pozneje povežalo v delovno borbo z bolgarskim kmetstvom.

Del skladišča velike lesne industrije »Sipadac« v Drvarju v Bosni je pogorel pred dvema dnevo-ma. Ogenj je nastal zaradi kratkega stika v električni napeljavni. Zgorelo je veliko skladišče za bojne in bi se ogenj raztegnil še naprej, če ne bi bili na mestu delavci in ne bi vneto gasili. Grozila je tudi velika nevarnost vsem ostalim Sipadacovim skladiščem. Škoda znaša okrog milij. din.

V Beogradu se je bila predvčerajšnjim začela konferenca ravnateljev higienskih zavodov iz vse države glede organizacije zdravstvene službe v podelitvi. Konferenca se je udeležil tudi minister dr. Budisavljević. Govorniki so poudarjali potrebo, da bi se zdravstvena služba morala poživiti in izpopolniti, obenem pa je nujno potrebno, da sodelujejo pri tem delu tudi vse upravne oblasti. Končno so vse predloge strnili v resolucijo, po kateri se bo uravnavalo delovanje ministrstva pri gradnji novih bolnišnic in novih zdravstvenih domov.

Vse tako imenovane »damske kapele«, ki so igrale v zakotnih gostilnah in kavarnah, je raz-gnala policija v Šibeniku. Policija se je bila namreč prepričala, da so bile to le vabe za revne delavce, ki so zlasti ob sobotah v družbi žensk pognali vse zaslužene dinarje. Neko noč je po-liscija naredila nenadno raclo in polovila vse članice devet »damskih kapel«. Ugotovila je, da je znala od vsakega zbora po ena ali dve članici igrati na tamburice, ostale pa so brenkale na strune na videz, v resnici pa so vabile moške. Policija jih je vse poslala najprej v bolnišnico, pozneje pa izgnala v domovinske občine. Vsi meščani so odobraval tak ukrep policije. Tudi pri nas v Ljubljani imamo take »damske kapele«, ki »poživljajo« življenje v nekaterih nočnih lokalih. Kaj ne bi bilo morebiti dobro, da bi posnemali zgled šibeniške policije in bi se oblast včasih po-zanimala tudi za te prepogoste goste v Ljubljani?

Blizu otoka Kurjaka pri Olibu je naselja na pečino velika italijanska ladja. Z ladje so takoj poklicali na pomoč naše oblasti, obenem pa obvestili tržaško trdko, ki se z reševanjem bavi. Ladji grozi velika nevarnost, ker propu-šča vodo. Verjetno je, da je ladja nasedla zaradi močne teme in zaradi slabega vremena, ki je valdalo zadnje dni na našem morju.

Smrtna nesreča na kralja Petra trgu

Pod kolesi tovornega avtomobila je izdihnil 70 letni revež

Maribor, 20. marca.

Danes opoldne nekaj minut pred 12 se je zgo-dila na Kralja Petra trgu tik pri odcepu Pobreške ceste smrtna nesreča. Pod kolesi težkega tovornega avtomobila je izgubil življenje star revež, katerega nihče ni poznal. Na mestu se je v trenutku zgrnilo na stotine ljudi, da je moral priti močan oddelek po-liscije ter narediti prostor, tako da je lahko nasto-pila policijska komisija pod vodstvom svetnika Pe-sterška ter ugotovila dejanski stan. Na podlagi po-ročil opazovalcev dogodka, med katerimi je bil po-leg drugih prič tudi policijski prometni stražnik, ki stoji na koncu mostu na Kralja Petra trgu, se je ne-sreča odigrala takole:

Stiri minute pred 12 je pripeljal po Dvorčakovi ulici težek avto znamke: Skoda, katerega je šofiral 25-letni Anton Iličević. Avto je peljal po Kralja Petra trgu ter dal pred odcepom Pobreške ceste predpisano znamenje s hupo za zavoj na desno, na-ker je zavil v Pobreško cesto. V tem trenutku pa je hotel prekorčiti cestišče omenjene ulice neki

borno oblečeni starček, ki je očividno zaradi glu-hote preslišal znake avtomobila ter je bil tudi tako nepreviden, da se ni poprej dobro okrog ogledal. Tako se je potem zgodilo, da se je znašel na erdini cestišča v tistem trenutku, ko je tovorni avto pri-drvel. Šofer je pritisnil s vso silo na zavoro, toda bilo je prepozno. Avto ga je zadel z odbijačem, ga podrl pred kolesa tako, da ga ta niso prevzela, če-tudi je avto še drsel naprej, pač pa ga je udarila os-ter mu zadala smrtno poškodbo. Avto se je ustavil, šofer in prometni stražnik sta pa naglo priskočila ter izvlekla ponesrečenca izpod vozila. Starček je še dihal, bil pa je nezavesten, iz ust, nosu in ušes mu je tekla kri ter je kmalu umrl. Pri njem so našli do-movnico ter sprichevalo o siromaštvu. Iz domovnice se vidi, da je našel smrt pod avtomobilom 70-letni tapetniški pomočnik Anton Lakner, ki se je zadnja leta preživljal z milodari dobrih ljudi. Po komisij-skem ogledu so truplo ponesrečenca zapeljali v mrtvašnico pobreškega pokopališča, kjer ga bo sodni zdravnik raztelesil, da se ugotovijo smrtne poškodbe.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

Mnoge prometne nesreče pred kazenskim sodnikom - Karambol na Cojzovi cesti in druge stvari

Ljubljana, 21. marca.

V javnosti so že mnogo razpravljali in re-ševali o vprašanju, kako omejiti razne promet-ne nesreče, karambole avtomobilov, motoci-klov, koles in voznikov. Ne pomaga nič. Za ze-leno mizo govoriti in debatirati o prometnih nesrečah, je lepo in čedno delo, toda praktič-no življenje vam vse za zeleno mizo storjene sklepe in nasvete prevrne na mah. Sodna kro-nika letos zaznamuje že veliko število kazens-kih razprav proti avtomobilistom, motocikli-stom in kolesarjem. Ne mine teden, da ne bi kazenski sodnik-poeedinec na okrognem sodi-šču v dvorani št. 79 vodil kake razprave o pro-metnih nesrečah. Tudi prizivni senat dostikrat obravnava manjše nesreče, ki spadajo pred okrajnega sodnika.

Dolga razprava je bila o avtomobilski ne-sreči na Cojzovi cesti. Bilo je 29. maja lani. Samski trgovec Lojze je vozil od Askerčeve proti Cojzovi cesti. Tam na križišču te ceste in Emonske ceste je nastal hud karambol. Po zadnji cesti naprej je privozil trgovski zastop-nik Ivan Gerbec z Iga. Oba avtomobila sta tr-čila s tako silo, da se je eden kar prevrnil. »Trk je bil tak, da je kar vse zaškripalo« je

dejala neka priča. V Sušnikovem avtu so se-dele tri osebe, avto se je prevrnil. Vsi pa so imeli to srečo, da so odnesli le lahke praske. Oba vozača sta prišla pred sodnika in sta zvrčala krivdo drug na drugega. Sušnik in Gerbec sta dobila po 1 mesec zapora, pogojno za dve leti.

Ivan Gerbec in Milan Benko sta se 26. mar-ca predlanskim vozila po Celovski cesti. Vozila sta zelo neprevidno, da sta z avtomobilom v-jezila v železni drog električne cestne železnice, drog je bil poškodovan, avto ves razbit. Oba sta pred sodnikom zanikala krivdo in jo zvrča-la drug na drugega. Bila sta kaznovana: Ivan Gerbec na 300 din, Milan Benko pa na 240 din denarne kazni.

Dolgotrjna je bila pravda zaradi tram-vajske nesreče pri milarni na Viču. Lani 5. maja se je vozila s tramvajem Marija Koser, posestnica iz Bodeš na Gorenjskem. Pri po-stajni v bližini milarne na Traški cesti je sto-pila iz voza. Tramvajski voznik France Rupert je predčasno pognal tramvaj, tako, da je žen-ska s stopnišča spodrsnila, padla in si zlomila levo nogo v kolku. Pred okrajnim sodiščem je bil voznik Rupert obsojen na 200 din denarne kazni, pogojno za eno leto. Proti tej sodbi je obsojeni Rupert prijavil priziv o krivdi in kaz-ni ter je bila te dni pred prizivnim senatom okrognega sodišča daljša razprava. Senat je ponovno zaslišal več prič. Poškodovanka je tr-dila, da je voznik predčasno pognal voz, ko še ni dal spredovnik za to predpisane znake. Poškodovanka sama je čula, kako je spredov-nik vozniku dejal: »Kajak si pognal, ko še ni-sem signala dal.« Poškodovanka je vozniku še pristavila: »Saj minuto bi počakal!« In spredovnik sam ji je dejal: »Jaz nisem kriv. Nisem še dal signala.« Tudi njena znanca Katarina Pintar je isto potrdila, dočim so skušale druge priče voznika razbremeniti. Senat je potrdil prvo sodbo.

Huda nesreča je bila tudi na Igu. Okoli poldne 19. avgusta lani je šofer Stanko vozil z avtomobilom tako neprevidno, da je ogrozil iz malomarnosti varnost prometa in varnost življenja ljudi. Na banovinski cesti je zadel z zadnjim delom avtomobila v konja posest-nika Ant. Železnikarja, nato je krenil v stran in butnil v dva kolesarja Antona Babnika in Franceta Žužka. Oba sta padla. Dobila pa sta le lažje poškodbe. Razprava je bila preložena, da se zaslišajo še druge priče, v koliko je šofer kriv nezgode, ki jo zanika.

Lani je bila tudi večja tramvajaska nesreča pred glavno pošto, ko je neka ženska skočila s tramvaja in se hudo poškodovala. Razvila se je dolga pravda. Sodnik-poeedinec je naposled odredil lokalni ogled na licu mesta pred glav-no pošto. V tem slučaju je bil voznik oproščen krivde in kazni, ker je pač ženska sama za-krivila svojo nesrečo in poškodbo. Potnikom v tramvaju je pač priporočati, da naj ne ska-čejo z voza poprej, predno se tramvaj popol-noma ne ustavi.

Pot brez miru

Pod tem naslovom bo naš list začel prinašati s prihodnjim mesecem nov, docela svojevrsen in zanimiv podlistek, ki ga ne moremo priletevati ne med romane, ne med zgodovinska dela, ne med navadne spomine. Gre za prikaz zadnjih pet in dvajsetih let svetovne preteklosti, torej za eno najrazburlivejših dob v zgodovini človeštva. Toda ta prikaz ni naštevane dejstev, letnic in imen, marveč je v njem podana zgodovina sveta v zadnji četrtini stoletja, kakor se je izoblikovala in ka-zala v raznih velikih dogodkih.

Pri teh dogodkih — od bitke za Verdun v svetovni vojni, od premirja preko vsega povel-jnega nemira na štirih delih sveta, preko Gandi-jevih vstaj v Indiji in bojev za Palestino, pa vse do Abesinije in Španije — pri teh dogodkih so nastopali kot igralci ljudje, katerih pribeževanje v obliki spominov ali izpovedi ne more biti nepri-stransko. Edine nepristranske priče tega veličast-nega dogajanja so bili junaki modernega časa in izpolnjevali njegovih zahtev po vsevednosti in vsepoučenosti — časniki.

Toda malokateremu, skoraj nobenemu časnika-ru na svetu ni bilo dano, da bi bil prisostvoval vsem pretresljivim in odločilnim dogodkom svoje dobe. Izjemo med temi modernimi odkrivalci re-sničnosti v vseh njenih podobah dela samo eden: Webb Miller.

To ime smo zadnje čase slišali pogosto ob poročilih s finskih bojišč. Marsikdo se je vprašal: kdo je ta poročevalec, čigar ime je ne le vesolji-nemu svetovnemu tisku, marveč tudi oblastnikom sveta poročstvo, da so se dogodki res odigrali tako, kakor je poročal on?

Webb Miller je danes nedvomno prvi časnika-ri sveta. Prvi po poročevalski izkušnosti, po spretnosti, po okretnosti, po samostojnih sodbah, nepristranosti in naglosti v tem smislu, da zna biti prvi na kraju vsakega pomembnega dogodka. Po službi je vodja evropskega oddelka velike ameriške poročevalske družbe »United Press«, katere poročila slove po nepristranosti in zanes-ljivosti.

Ta mož je imel redko srečo, da je bil navzoč pri vseh, prav vseh velikih dogodkih od začetka

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Baromet- sko stanje	Tempe- ratura v °C	Relativna vlaga v %	Oblatnost od 1-11	Veter (smerni- ni, v km/h)	Pa-da- vine	
						m/m	vrsta
Ljubljana	763,5	8,4	48	10	0	1,1	dež
Maribor	764,7	6,3	24	90	10	0	1,0
Zagreb	765,1	9,0	10	90	10	0	2,0
Belgrad	764,7	3,0	40	90	10	0	3,0
Sarajevo	764,4	7,0	24	90	10	0	3,0
Vis	763,7	10,0	40	90	6	NW,	2,0
Split	763,1	17,0	60	80	8	0	3,0
Kumbar	761,4	15,0	50	70	8	NE,	—
Rab	764,5	13,0	50	80	9	N,	2,0
Dubrovnik	761,3	15,0	80	70	7	NE,	—

Vremenska napoved: spremenljivo, deloma pa oblačno in zmerno hladno vreme.

Koledar

Danes, četrtek, 21. marca: Veliki četrtek.
Petek, 22. marca: Veliki petek.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva ce-
sta 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

Dr. Rodoschegg ne ordinira do 1. aprila.

Važno za poklicne šoferje! Voj. okrožje je po kraljevi banski upravi v Ljubljani sporočilo Zve-zi šoferjev dravske banovine v Ljubljani, naj vsi po-klicni šoferji, kateri mislijo, da so s tem prikrajšani, da so dodeljeni k edinim pehote i. dr. namesto k motoriziranim adinčam, to javijo svojemujemu okrožju z navedbo osebnih podatkov. Kraljeva ban-ska uprava nam je zagotovila, da bodo vojna okrožja v tem smislu prošnjo upoštevala in šoferje uvrstila v motorizirane edince. Prošnje so kolka proste. Po-drobnosti in kako je prošnjo sestaviti, pove Zveza šo-ferjev dravske banovine v Ljubljani vsako nedeljo med 10 in 12 v društvenem lokal, Gospodarska ce-
sta. Nadalje nam je okrajno načelstvo Ljubljana-
okolica izročilo pomotoma preveč plačani znesek po-klicnih šoferjev pri registraciji šoferških legitimacij. Vsi prizadeži lahko dvignejo znesek v gori navede-nem času v društvenem lokal. — ZŠDB

Pogreb gospe Minke Maležič, soproge javnega notarja v Ptuj, se vrši v Ljubljani danes ob 4 po-poldne iz hiše žalosti Erjavčeva cesta 9 na poko-pališče k Sv. Križu.

Popisovanje otrok zaradi zaščite je že v glavem končano, vendar pa še vedno manjka kakih 1500 popisnih list, kakršnih je bilo 10.000 razposlanih že meseca decembra. Mestni odsek za zaščito otrok domneva, da imajo te pole le oni starši, ki ne reflektirajo na pomoč oblasti ob mo-rebitni evakuaciji, vendar pa morajo tudi ti vrniti pole vsaj do 1. aprila v sobi 37 v I. nadstropju nad trgovino elektrarne na Mestnem trgu 2, sicer zaščitni urad teh otrok sploh ne bo imel v evi-denciji glede javne ali zasebne izselitve. Kdor je pa polo izgubil ali založil, lahko dobi drugo v prej navedeni sobi.

Ljubljansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Četrtek, 21. marca: Zaprt.
Petek, 22. marca: Zaprt.
Sobota, 23. marca: Zaprt.

OPERA. — Začetek ob 20

Četrtek, 21. marca: Zaprt.
Petek, 22. marca: Zaprt.
Sobota, 23. marca: Zaprt.

CELJSKO GLEDALIŠČE.

Gostovanje Nar. gledališča v Celju: »Gejše«, opereta v treh dejanjih. V petek, 5. aprila ob 8 večer. Predprodaja vstopnic v Slomškovi knji-garni.

Poziv!

Uprava Ljubljanskega velesejma vabi vse naše organizacije, društva, klube itd., da pri-rede svoje občne zbore, kongrese, nastope itd. v času letošnjega pomladanskega velesejma v Ljubljani od 1. do 10. junija. Svoje sklepe naj izvolijo javiti upravi velesejma.

svetovne vojne dalje. Webb Miller je časnika, ki je poznal vse današnje oblasti svetla, ko so bili še neznan, časniki karjli kakor oni ali zakoniti poli-tiki in sanjači. Njegovo življenje je bilo ena sama dolga pot brez miru — pot po kopnem, po morju, po zraku, pot med frontami, vstajami, nad krvo in osvajanji — vse na lovu za novicami, za senza-cijami, za resnico v velikih dogodkih, ki jih tri četrtine človeštva gleda v taki podobi, v kakršni mu jih pač gospodariji poročanja hočejo ali mo-rajo prikazovati.

In ko je ta svojevrsni človek mislil, da lahko svojo pot zaključijo in se umakne v toliko zaželeni mir, je napisal knjigo o svojem burnem, nemir-nem življenju. Zbral je v njej kakih dvajset do-godkov, ki so pretresali svet zadnje čase in jih prikazal preprosto, toda ravno zaradi preproste resničnosti pretresljivo in dramatično, da učin-kuje ta njegov svojevrsni življenjski močnejši od vsakega izmišljenega romana ali samopodajljivih spominov. V njegovi knjigi gledamo najnovejšo zgodovino sveta od blizu, tako, kakor jo je mogel zapisati človek, ki je bil povsod pričujoč, ne da bi skušal vplivati na dogodke ali jih po svoje so-diti. Zato je njegovo delo učinkovito in mogočno, fantastično in pogosto neverjetno — kakor je pač neverjetno življenje samo.

V slovenščini še nismo dobili knjige, ki bi se po sili in svojevrsnosti mogla meriti s tem de-lom. Iz nje spoznavamo svetovno dogajanje tako, kakor je bilo. Neštetokrat moramo svojo doseda-njo sodbo popraviti — k temu nas sili pisec, ki je bil pač sam priča prave, neoplašene in nepri-krojene resnice, za katero dandanes vedno manj izve.

To delo bo začel prinašati naš list pod naslo-vom »Pot brez miru« začeni s številko 1. aprila, na kar že zdaj opozarjamo naše bralce in prijatelje. V tem novem podlistku bodo videli pri-kazano n. pr. vojno v Abesiniji čisto drugače, ka-kor smo jo brali po listih — Webb Miller je bil edini časnika sveta, ki si je znal zagotoviti mož-nost, da je videl, kako je italijanska vojska stopila na abesinska tla.

Potresi – krči matere zemlje

Ni dolgo temu, kar se je stresla zemlja v Turčiji že naslednji trenutek so se porušila cela mesta, naštevane vasi in pod ruševinami so prenehala desetletja življenja... Desetletja so bili ranjeni in še večje število ljudi je ostalo brez strehe nad glavo... Vendar ni bil ta potres, čeprav tako strašen, najstrašnejši. Zgodovina pozna mnogo večje, še strašnejše potrese.

Najhujše je to, da pride vsak potres nepričakovano, da se ga ne more napovedati.

Dovolj je že, da se zemlja stresla eno samo sekundo in že je nesreča tu. Porušene so hiše in druge naprave, kar zahteva navadno tudi človeške žrtve. Najhujše pa je to, da se ne more potresov prej napovedati, čeprav je znanost izumila take merilne naprave, s katerimi moremo zabeležiti moč, smer in trajanje potresa tudi na razdaljo več tisoč kilometrov. Nekatere živali pa ga čutijo okrog pol ure prej, kakor n. pr. pes, ki ga oznani z ožnim zavijanjem in konji, ki postanejo nestrepi.

Ni lahko dognati vzrok potresov. Nekateri so ostali za znanost popolnoma nepojasneni, čeprav so na razne načine poskušali ugotoviti njih vzroke.

Kaj je vzrok, da se zemlja tresi? Nekateri pravijo, da nastajajo potresi radi tega, ker se naša zemlja ohlaja in da nastajajo tam, kjer je zemeljska skorja najtanjša. Ali to drhtenje in krčenje zemlje more imeti tudi povsem različne posledice, z ozirom nato ali se dogaja, kar se dogaja, globlje ali ne v zemeljski krogli.

Nasprotujoče si ugotovitve učenjakov

Podatki, katere so zabeležili seizmografi, se kaj razlikujejo med seboj. Potresi morejo biti vodoravni, navpični in v nekaterih primerih celo valoviti. Večkrat se je tudi odprla zemlja, ki je požrla cela naselja in ljudi, v drugih slučajih pa je samo »zatrepetala«, kakor na primer površina morja, če potegne rahla sapica.

Odkar so začeli znanstveniki raziskovati vzroke potresov, so mnenja, da jih povzročajo neki podzemski vulkanski izbruhi. Toda potem je zavladalo mišljenje, da je to samo zabloda. Vzroki morejo biti kaj različni.

Učeni geologi trdijo, da se zemlja ohlaja in obenem vdira v skoraj ravni črti, katere gre od San Franciska skozi Ameriko in Atlantski ocean do Lisbone na Portugalskem, dalje čez Italijo in balkanske države, čez Krim, Turkestan in Japonsko, da se končno čez Tihi ocean vrne do izhodne točke v San Francisku.

Potresi skozi tisočletja

Potresi niso vedno tako strašni in tudi nimajo vedno isti karakter. Nekateri se odvijajo pod morsko površino, ali pa na nenaseljenih krajih, kakor n. pr. na Aljaski; drugi zopet na izredno gosto naseljenih državah, kakor so Japonska, Italija in na obalah Tihega oceana. Razumljivo, da so v takem primeru

neprimerno hujši. Človeške žrtve dosežejo porazne številke, prav tako je neprecenljiva materialna škoda.

Sodoma in Gomora, Pompeji...

Odkar zna človeštvo pisati in odkar imamo zgodovino, so bili tudi potresi. Iz Sv. pisma nam je znana kazen, ki je doletela Sodomo in Gomoro, kjer se je v tistih časih razpela strahovita nemoralna in hudobija. Obe mesti sta bili popolnoma porušeni. Danes je tam Mrtvo morje, katerega so stari narodi poznali kot jezero z imenom Asfaltit. Verjetno, da je to prvi zabeležen potres v zgodovini.

Drugi strašni potres, katerega uničujoče posledice poznamo, je porušil mesti Pompeje in Herkulane, letovišči bogatih rimskih meščanov. Potres je povzročil izbruh Vezuva, ki se nahaja v bližini Neapla.

Mogoče najstrašnejši pa je bil potres na Kitajskem 1556. leta, ki je zahteval 800.000 človeških življenj. Katastrofalna sta bila tudi potresa na Japonskem 1702. leta, kjer je ostalo pod ruševinami 200.000 ljudi in 35 let pozneje v Indiji, kjer je našlo smrt 300.000 življenj.

Potresne nesreče v Evropi

Med najhujše potrese na našem kontinentu je treba omeniti potres, kateri je 1. novembra leta 1755. ob 9. uri zjutraj uničil portugalsko prestolnico Lisbo- no. Takrat se je zemlja tresla 10 minut in je porušil vse cerkve, ki so bile polne vernikov, vse samostane, kraljevski dvor in opero. Žrtve je bilo 30.000. Požar, ki je izbruhnil neposredno po katastrofi, pa je uničil še vse ostalo. Zemlja se je tresla tako močno, da so bili ljudje, ki so se nahajali ob morski obali, vrženi nekaj metrov visoko, nakar so popadali v morje!

26. decembra leta 1908. je potres, ki je trajal 20 sekund, uničil mesti Mesino in Reggio Calabria v Italiji in drugih 20 mest. Vulkan Etna je odigral v tej nesreči največjo vlogo. Znanstveniki trdijo, da so potresi in ogojeniki »rodni bratje! Ta slučaj je zahteval 77.000 življenj, 500.000 ljudi pa je ostalo brez vsega. Prav tako je v Italiji 13. januarja leta 1913 uničil potres v nekaj minutah provincijo Abruzzi.

Potresi pri nas

Tudi pri nas niso potresi redki. V Dubrovniku se tudi danes večkrat stresla zemlja, najhujši pa je bil potres 6. aprila 1667. leta. Tistega dne se je zgodil zjutraj stresla zemlja s tako silo, da je bil v trenutku skoraj ves Dubrovnik v razvalinah. Večje število hiš je bilo porušeno do tal; mnoge cerkve, samostani, javne stavbe pa so bile vsaj težko poškodovane. Iz ruševin je izbruhnil še požar, ki je dovršil strašno delo. Veliko število ljudi je obležalo mrtvih pod ruševinami, ali pa so v zadnjih izdihljajih prosili pomoči.

Tudi v ostalih delih naše države so večkrat potresi, marsikomu pa je ostala v neizbrisnem spominu katastrofa, katere je zadela našo belo Ljubljano leta 1895. Žrtve, škoda in posledice so posebno starejšim ljudem dobro znane. Takoj po katastrofi so meščani zidali izključno nizke hiše, katere se danes tu pa tam opazamo in nam vzbujajo spomine na tiste strašne čase.

Potresi drugod

Med ostalimi številnimi potresnimi nesrečami so najhujše naslednje: 4. februarja 1843. leta je uni-

čil potres v Guadelugia celo mesto, kjer ni ostala niti ena hiša. Žrtve je bilo 6000. 12. februarja 1902. leta je bilo uničeno mesto Semak v Transkavkazu in ubitih 5000 ljudi. 8. maja istega leta je potres in izbruh lave na otoku Martiniqueu pokončil 30.000 ljudi v mestu San Pier. Iz te katastrofe se je rešil edino neki na smrt obsojeni človek, ki je po čudežu ostal živ v svoji celnici. Oblasti potem niso hotele izvršiti kazni...

16. aprila 1908. leta je porušil potres polovico San Franciska, nakar je kakor navadno, izbruhnil tudi požar. Na srečo pa ni bilo nad 500 človeških žrtve. Od 25. decembra 1917. leta pa do 24. januarja 1918 se je zemlja tresla v Srednji Ameriki ter porušila mesto Guatemala. Žrtve je bilo 2000. Imenovano mesto je moralo biti izpraznjeno že leta 1773. radi izbruha nekega vulkana.

V nobeni državi pa niso tako številni potresi, kakor na Japonskem. V sedmih letih so tam zabeležili kar 8831 potresov. Najstrašnejši je bil 1. septembra 1923. leta, ko je končalo pod ruševinami 72 tisoč ljudi, porušeno je bilo 36.155 hiš, 298.455 ljudi pa je našlo smrt v požaru, kateri je spreminjal japonsko prestolnico Tokio in mesto Jokohama v razvaline. Vendar je izgledalo, da ni bil to močan potres, hiše so se stresle le toliko, kolikor se stresajo pri nas, če vozi mimo tovorni avto, posledice pa so bile strašne.

V Kaliforniji je bilo leta 1933. enainadvajset potresov. Porušeni je bilo nad sto vasi in mest. V Los Angelesu, prestolnici ameriške filmske industrije so morali ljudje stanovati po avtomobilih!

Veliki potresi so bili v Severni Indiji 16. januarja 1934. leta, ki so jih spremljali še poplave razlitih rek. Bilo je več tisoč žrtve, posebno v provinciji Bihar. 50.000 ljudi je bilo ubitih v Beludžistanu v Indiji, ob priliki strašnih potresov 1935. leta.

Vsi pa se še gotovo spominjajo strašnega potresa v Chileu, ki se je odigral januarja 1939. leta. Mesto Concepcion je bilo popolnoma uničeno. Žrtve 30.000. Ognjeniki gorovja Cordilijeros so ta potres povzročili, kakor tudi potrese leta 1863, kateri so porušili 32 mest in vasi ter zasuli 50.000 ljudi...

Kakor vidimo, je rezultat vsega tega strašen, toda to ne ovira človeštva, da živi da napreduje, da vedno kaj novega izumi na negotovih zemeljskih tleh in da se celo — vojskuje...

Nevernim Tomažem, če verjamejo ali ne

Prvo uniformirano armado je imel šele Ludvik XIV. Zato je francoska uniforma dolgo vrsto let služila kot vzorec ostalim armadam.

Kdor poskusi liste indijske rastline »gimneme«, ne bo mogel celih 24 ur občutiti okusa drugih rastlin.

Program radio Ljubljana

Četrtek, 21. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Plošče — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 18 Zbor orglarske šole — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: O Trogiru (Antun Nizetov, Zagreb) — 19.40 Objave — 20 Koncert nabožne glasbe. Sodeluje operna pevka ga. Mila Kogejeva, Radijski komorni zbor in Radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec — 21.30 Cello in violina (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Koncert na lutnji, g. Stanko Prek.

Petek, 22. marca: 12 Plošče — 12.30 Poročila — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 19 Napovedi, poročila 19.20 Nac. ura: Obred in koral trpljenja Kristusovega v Jelsi na otoku Hvaru (Anton Dobronič, Zagreb) — 19.40 G. Faure: Balada, za klavir in orkester (plošče) — 20 Postne pesmi poje stolni zbor (prenos iz stolnice) — 20.30 Ljubljanski godalni kvartet — 21.15 Plošče: J. S. Bach, Chopin — 22 Napovedi, poročila.

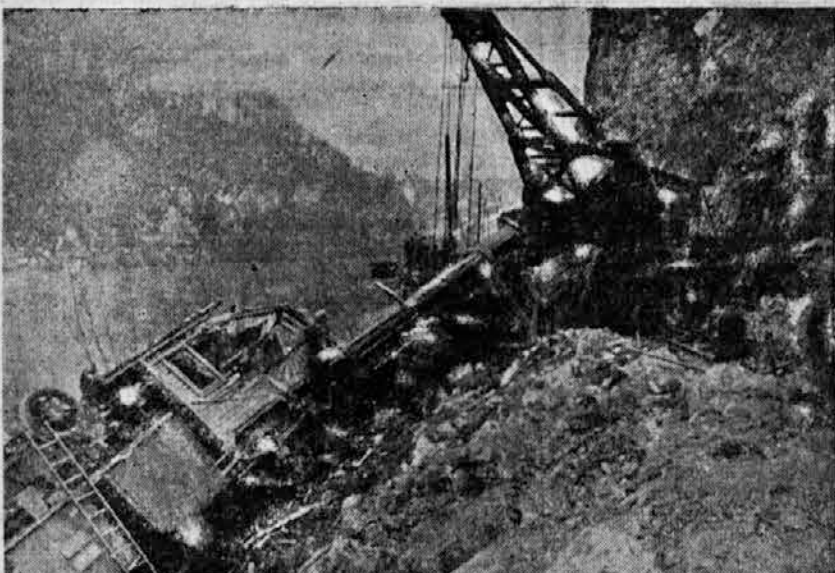
Drugi programi

Četrtek, 21. marca. Belgrad: 20.30 Zbor sv. Cecilije iz cerkve Kr. Kralja. — Zagreb: 21.15 Cerkevni koncert. — Bratislava: 21.10 Bachove skladbe. — Praga: 21.20 Cesar Franckova simfonija v d-duru. — Sofija: 20 Ork. konc. — Bern: 20.43 Cerkevni zbor. — Budimpešta: 22.10 Ork. konc. — Bukarešta: 20 Filh. konc. — Stockholm-Hörby: 19.30 Ork. konc. — Trst-Milan: 17.15 Klavir; 21 Igra. — Rim-Bari: 21 Kantata »Misterij Kristusovega trpljenja«. — Florencia: 19.30 Nabožna glasba.

Slike o železniški nesreči pri Ozlju

Pogled na kraj nesreče pri Ozlju. Prevrnjena lokomotiva in dva razbita vagona na bregu Kolpe. — Svetlo kamenje na desni strani slike kaže mesto, od koder se je odtrgal ogromni plaz in zdrobil vlak. Tretji vagon z neznanim številom žrtve leži strti pod vodo.

Na levi: z žerjavom dvigajo razbiti službeni voz z brega. Na desni: reševalci vlečejo truplo ponesrečenega delavca Krmpotiča, katerega so prvega potegnili iz potopljenega vagona.

R. L. Stevenson:

Na Južnem morju

Spomnili so ga, da je zmota povsem človeška zadeva, da celo niti on sam ni popolnoma nezmotljiv, in sprejel je načelo, da je treba biti obziren in popustljiv napram tistemu, ki svojo napako pošteno in iskreno prizna. Vsa afera se je končala s sledečim predlogom: »Če jaz naredim napako, ti mi reči. Če ti narediti napako, jaz tebe reči. Mnogo boljše tako.«

Po dinerju in souperju v kabini, kakor tudi po enem ali dveh kozarcih »henettija« — tokrat pravega, s pravilno, pristno cvetlico — in peturnem zamujanju pred bogato obloženo mizo, se je njegovo veličanstvo spet odpeljalo domov. Po trikratnem križanju se je čoln ustavil pred palačo; ženske so vazali na hrbtih odnesli na kopno; Tembinok pa je stopil na platformo, ki je imela nekakšno lestev kakor jih imajo parniki ter so ga odnesli na ramah čez peščine na obrežje in čez nagnjeno, z gruščem posuto ravnino k žareči vroči terasi, na kateri stanuje.

Kralj iz Apemame: ustanovitev ekvatorskega mesta.

Prvega srečanja s Tembinokom je vsa naša družba pričakovala s nemirno, da celo z zaskrbljenostjo. Hoteli smo si od njega izprostiti uslugo; treba se mu je bilo približati s pravo pravcato dvorjansko vlnudnostjo in spoštljivostjo prosilca, ter poskušati, da bi mu postali všeč — ali pa bi se morali odpovedati glavnemu namenu našega potovanja. Naša želja je bila, da bi se v Apemami izkrcali in se naselili za nekaj časa, da bi iz bližine lahko študiral posebni, svojevrstni značaj tega mesta in čudne, še skoraj nedotaknjene šege ter navade otoka. Na vseh drugih otokih v Južnem morju se beleč s svojim zabojem lahko izkrci in ostane tam do konca svojega življenja, če se mu tako poljubi in če ima denar ali pa podjetje. Ne vem, kaj naj bi ga sicer ovrvalo. Apemama pa je nestopen otok, ki z zaprtimi vrati leži sredi morja,

in kralj sam stoji z bdečimi očmi kakor čuvaj pri zapornici, da si ogleda neljube goste ter jih odlovi. Odtod je tudi prihajal mik, ki ga je imelo naše podjetje: ne samo zato, ker je bilo združeno s težavami, temveč tudi iz razloga, ker je ta družabna karantena, ki je že sama po sebi predstavljala znamenitost, ohranila pri življenju tudi številne druge zanimivosti.

Tembinok je kakor večina tiranov, konservativen in pozdravlja, tudi tako kakor večina tiranov, vsako novo idejo z velikim navdušenjem, razen, seveda, če ta ideja ne zadeva in ne prihaja s političnega področja in hoče izzvati praktične reforme. Ko so se pojavili misijonarji in izjavili, da so odkrili resnico, jih je sprejel z veseljem, bil pri službi božji, začel javno moliti ter se kakor učenec vsedel k njihovim nogam. Pri teh rečeh je pokazal začuda veliko in vztrajno potrpežljivost ter redko intenzivno zanimanje.

Tako se je na ta način, da je izbral priliko, naučil za silo tudi branja, pisanja, računanja in svoje prav zares posebne, v največji meri osebne angleščine, ki je tako na moč različna od običajnega »Beach de Mar« ter je v znatni meri nejasnejša, bogatejša na izrazih in bolj skop. Ko je bil na ta način izpopolnil svojo izobrazbo, je začel prišleke opazovati kritično. Kakor Nakacia iz Makina je tudi Tembinok izrazil prijateljsko molčanje; kakor orjaško uho lebdeli zamišljeno nad otokom, vzdržujoč špijone, ki mu vsak dan sproti poročajo o tem, kaj so bili kje opazili, ter ima rajši podložnike, ki pojo, kakor tiste, ki govorijo. Ob teh okoliščinah ni bilo seveda prej ali slej pričakovati drugega kakor da se bo spotalmil ob božji službi, zlasti pa še ob pridigi. »Ta moj otok, tu jaz govorim,« mi je dejal nekega dne. »Moj poglavarji, ki nič govoriti — ti nalediti, kaj jaz leci!« Upri je svoj pogled v misijonarja, in kaj je moral odkriti? »Jaz videti, kanaki govoriti v velika hisa!« je dejal s prizvočkom ostrga sarkazma v glasu. Kljub temu pa je trpel to razburljivo in uporno igro ter bi jo bil prenašal nemara prav do današnjega časa, če se ne bi bila pojavila nova sporna točka. Če hočem rabiti njegove lastne besede ter njegov lastni način izražanja — kanaku ni bilo dovolj, da je začel na

vsja usta govoriti, ne, še mnogo več, kanak si je pričel zidati celo lastno hišo za kopro. Ta stvar pa je nemilo dirnila kraljeve pradačne interese: njegov dobiček in njegove predprave so bile v najostrejši meri ogrožene. Razen tega pa je bil mnenja, da se trgovanje prav nič ne ujema s poklicem misijonarja. »Če mislonak misliti, dobi moč: potem vidim dobro. Če on misliti, kopla: nič dobro. Jaz njega poslati plec, ladja.« Tako je bil v kratkih obrisi dojel misijonarje na Apemami.

Deportacije take vrste se ne dogajajo redko. »Jaz njega poslati ladja,« tako zveni nagobnica mnogih ljudi, in njegovo veličanstvo pregnancu plača vozovnico do naslednje postaje. Tako si je bil najel marsikaj za svoje gospodinjstvo belega kuharja, ker je imel prav strastno rad evropska jedila, — pa le za kratke čas, kajti prav kmalu je bil ta njegov beli kuhar spet deportiran. Kuharji prisegajo, da nikoli niso dobili svoje plače, on pa zatrjuje nasprotno, da so ga bili naravnost neverjetno goljufali ob vsaki priliki — in obe stranki imata nemara na svoj način prav. Mnogo pomembnejši pa je vsekakor slučaj nekega agenta, ki je bil (kakor so prav nalašč pripovedovali) poslan od neke trgovske firme prav nalašč z namenom, da bi se poskusil kralju približati, postati ministri predsednik ter če le mogoče, začeti s kopro trgovati na ta način, da bi v vsakem oziru zadovoljil svoje poslodajalce. V resnici je ta mož dobil dovoljenje za izkrcanje, uporabil je tudi vse svoje moči in umetnosti. Tembinok ga je potrpežljivo poslušal, možak je že celo menil, da je bil srečno dosegal tako vroče zaželen cilj — toda glej! Ko se je v Apemami pojavila naslednja ladja, so bodočega ne-sojenega ministrskega predsednika zagrali v čoln, ga ekspedirali na krov, mu potisnili v roki vozovnico — ter mu rekli, adijo! Odveč bi bilo navajati nadaljne vzgleda; pudding je treba pokazati, če se človek hoče pripraviti, če je in kako je dober! Ko smo se bili mi izkrcali v Apemami, je bil od vseh neštetih ljudi, belcev, ki so si na onem bogatem trgu poskušali zagotoviti pozicijo in si poskrbeti za eksistenco, ostal samo eden: molčec, potrpežljiv, skop sovražnik ljudi, o katerem je kralj dejal: »Jaz mislim, on dobel; on nič govoriti.«

Ze skraja so me opazovali, da se naše podjetje in naše namere najbrž ne bodo posrečile. Kljub temu pa nisem dovolil, da bi mi bila šla eventualna resničnost do živega. Dejansko so nas pustili, da smo celih štiriindvajset ur lebdeli v negotovosti in manjkalo je komaj za las, da nas na kraju niso zavrnili.

Kapitan Raid je zastavil svojo ponos, da bi nam pomagal. Komaj je bil kralj prišel na ladjo ter je bilo vprašanje »Henettija« »spravljeno z dnevnega reda, in sicer v prvem prijateljskem tonu, se je naš prijatelj že požuril, da bi mu razložil svojo prošnjo kakor tudi vse moje odlike. Vaba »sinu kraljice Viktorije« je zalagla za Butaritari, in zato sem tod poziral kot eden od »starih angleških ljudi,« osebnost, polna globokoumnega znanja, oseba, ki je prišla nalašč v Tembinokovo kraljestvo, da bi potem z vso gorečnostjo poročala prav tako goreči kraljici Viktoriji o tem, kar je bila v njegovem kraljestvu opazila, in o njem samem. Kralj pa na vso to Raidovo ganljivo pripoved ni črnil niti besedice in se je prav kmalu spravil k popolnoma drugi in drugačni temi. Prav tako dobro bi se mu ne bilo treba niti najmanj zanimati za kakršnokoli drugo stvar, prav tako prav bi bilo, če ne bi bil ne slisal, ne videl ničesar; toda pozneje smo opazili, da nas je kralj z vso vsemno preučeval in študiral. Med jedjo nas je opazoval vsakega poseameznega in v skupinah ter je na vsakega usmeril nemara za dobrošno minuto svoj ostr, poizvedovalni in vprašujoči pogled, v katerem se je razodavala velika nagnjenost k razmišljanju. Zdelo se je kakor bi bil pri tem opravilu popolnoma pozabil na družbo in na pogovor in bi se bil popolnoma pogreznil v misli; njegov pogled je bil popolnoma brezoseben: prav tako sem videl portretne slikarje, ki so svoje študijske objekte ogledovali tehtajoče, pa brez vsakršne osebne note. Vzroki in razlogi, zaradi katerih je bil dal deportirati toliko tujcev, so bili hudo različni, v glavnem pa vendar tile: prevara: vmešavanje v trgovanje e kopro, kar je bilo studene in vir njegovega bogastva, »govorjenje, ki je brezobzirno zadevalo njegovo oblast in moč, ter politične spletke. Čutil sem se tako nedolžnega kakor otrok, toda na kakšen način bi mu utegnil to dokazati? (Nadaljevanje).